

Mladá veda

Young Science

Špeciálne vydanie

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 4, ročník 13., špeciálne číslo vydané v novembri 2025

ISSN 1339-3189, EV 167/23/EPP

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Deti v Záhrade umenia. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

prof. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

PhDr. Veronika Kmetóny Gazdová, PhD. (Inštitút edukológie a sociálnej práce, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

Mgr. Monika Šavelová, PhD. (Katedra translitológie, Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

doc. Mgr. Michal Garaj, PhD. (Katedra politických vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Banícke múzeum, Rožňava)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSS UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

HODNOTENIE TELESNEJ A ŠPORTOVEJ VÝCHOVY VO VÝCHOVNO-VZDELÁVACOM PROCESE

THE EVALUATION OF PHYSICAL AND SPORTS EDUCATION WITHIN
THE EDUCATIONAL PROCESS

Andrej Hubinák¹

Autor pôsobí na funkčnom mieste docenta a aktuálne je vedúcim katedry telesnej výchovy a športu na Pedagogickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku. Profesionálne sa zameriava na rozvíjanie pohybových kompetencií detí a žiakov na hodinách telesnej a športovej výchovy.

The author holds the academic position of Associate Professor and currently serves as the Head of the Department of Physical Education and Sports at the Faculty of Education, Catholic University in Ružomberok. His professional focus is on developing children's and pupils' movement competencies during physical and sports education classes.

Abstract

This theoretical study highlights the significance of assessment and grading in physical and sports education as an integral component of the educational process. Assessment in physical education should not be perceived merely as a form of performance control, but rather as an essential motivational and developmental tool that influences pupils' self-confidence, intrinsic motivation, and their overall attitude toward physical activity. The paper emphasizes the need for a differentiated and sensitive pedagogical approach that acknowledges individual differences in pupils' abilities, interests, and opportunities. It also underlines the importance of combining numerical and verbal assessment as a means of humanizing the teaching process and fostering pupils' self-reflection and responsibility for their own progress. Within the context of the contemporary lifestyle characterized by a decline in physical activity, effective and motivating assessment becomes a key factor in shaping healthy habits and positive attitudes toward movement. The study is part of the project "Children's Readiness for Physical Activities" (Project No. 013KU-4/2025), which focuses on examining the determinants of children's physical readiness and possibilities for its development through educational and sport-related interventions.

Key words: physical and sports education, assessment, grading, project

¹ Adresa pracoviska: PaedDr. Andrej Hubinák, PhD., Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Katedra špeciálnej pedagogiky, Hrabovská cesta 1, 034 01 Ružomberok
E-mail: andrej.hubinak@ku.sk

Abstrakt

Táto teoretická štúdia poukazuje na význam hodnotenia a klasifikácie v telesnej a športovej výchove ako neoddeliteľnej súčasti výchovno-vzdelávacieho procesu. Hodnotenie v telesnej výchove by nemalo byť vnímané iba ako forma kontroly výkonu, ale predovšetkým ako dôležitý motivačný a rozvojový nástroj, ktorý ovplyvňuje sebavedomie žiakov, ich vnútornú motiváciu a celkový vzťah k pohybovej aktivite. Štúdia zdôrazňuje potrebu diferencovaného a citlivého pedagogického prístupu, ktorý zohľadňuje individuálne rozdiely v schopnostiach, záujmoch a možnostiach žiakov. Rovnako podčiarkuje význam kombinácie klasifikačného a slovného hodnotenia ako prostriedku humanizácie vyučovacieho procesu a podpory sebareflexie a zodpovednosti žiakov za vlastný pokrok. V kontexte súčasného životného štýlu, charakterizovaného poklesom pohybovej aktivity, sa efektívne a motivačné hodnotenie stáva kľúčovým faktorom pri formovaní zdravých návykov a pozitívneho vzťahu k pohybu. Štúdia je súčasťou projektu „Pripravenosť detí na pohybové aktivity“ (Projekt č. 013KU-4/2025), ktorý sa zameriava na skúmanie determinantov pohybovej pripravenosti detí a možností jej rozvoja prostredníctvom výchovno-vzdelávacích a športových intervencií.

Kľúčové slová: telesná a športová výchova, hodnotenie, stupne klasifikácie, projekt

Úvod do telesnej a športovej výchovy

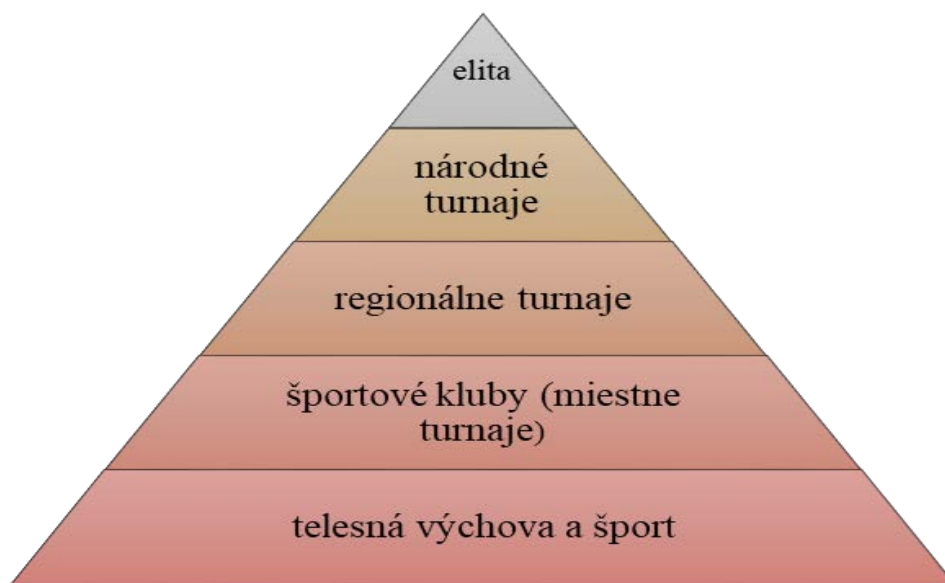
Telesnú a športovú výchovu môžeme chápať ako cieľavedomú pohybovú činnosť, ktorú žiak vykonáva na základe vhodnej motivácie, prevažne vnútornej. V období mladšieho školského veku zohráva významnú úlohu pri harmonickom rozvoji osobnosti dieťaťa a vytvára základ pre celoživotný vzťah k pohybu. Podľa Sýkoru (2001) predstavuje „výchovnú a vzdelávaciu činnosť“, ktorá primárne podporuje telesný a motorický rozvoj jedinca. Zároveň prispieva k upevňovaniu zdravia, zvyšovaniu telesnej kondície i pohybovej výkonnosti. Dôležitou súčasťou je aj získavanie poznatkov a zručností z oblasti telesnej a športovej výchovy – tak v praktickej, ako aj v teoretickej rovine. Nezanedbateľný je aj emocionálny prínos v podobe pozitívnych zážitkov, ktoré podporujú psychickú pohodu a socializáciu žiakov.

Telesná výchova a športový tréning sú dôležitými súčasťami vzdelávacieho systému. Zohrávajú významnú úlohu pri rozvoji fyzických, duševných a sociálnych zručností študentov a športovcov. Chen & Luo (2023) poukazujú na to, že telesná výchova a športový tréning sú veľmi dôležité pri podpore holistického rozvoja študentov a športovcov, ktorý zahŕňa fyzickú, duševnú a sociálnu dimenziu. Preto aj komunikácia a motivácia predstavujú v športe dva navzájom prepojené faktory, ktoré významne ovplyvňujú kvalitu športového procesu i samotný výkon jednotlivca.

Význam telesnej a športovej výchovy v živote žiakov mladšieho školského veku je nespochybniteľný. Problémom súčasnosti je však nízka pohybová aktivita detí, čo sa často prejavuje vzostupom obezity. Nedostatok pravidelného pohybu – či už v škole alebo mimo nej – vedie k potrebe jasne definovať dve základné funkcie telesnej a športovej výchovy: pohybovú a zdravotnú. Pohybová funkcia sa zameriava na rozvoj koordinácie, plynulosti a efektívnosti pohybov, zatiaľ čo zdravotná funkcia napomáha posilňovať imunitný systém a pôsobí preventívne proti obezite (Masaryková, 2016). Okrem toho podporuje aj správne držanie tela, predchádza jednostrannému zaťaženiu organizmu a vedie žiakov k osvojeniu si

zdravého životného štýlu. Pravidelná pohybová aktivita sa tak stáva nielen prostriedkom výchovy, ale aj dôležitým nástrojom prevencie civilizačných ochorení.

Samotný pohyb, ktorý je realizovaný počas športovej činnosti je základom pre zdravý život. So športom ako takým sa človek stretáva od raného veku, kedy užšie a širšie okolie môže vytvárať možnosti rozvíjania športu. Podľa Tinning, Kirk & Evans (1993) existuje pyramídový rozvoj športu u človeka, ktorý považujeme za zaujímavý aj vzhľadom k tomu, že popisované faktory komunikácie a motivácie sú súčasťou spomenutého modelu a zároveň v každej časti zohrávajú významnú rolu.

Obr. 1 – Pyramídový model rozvoja športu
Zdroj: Tinning, Kirk & Evans (1993)

Efektívna komunikácia medzi trénerom a športovcom, resp. medzi členmi tímu, vytvára prostredie dôvery, spolupráce a jasného porozumenia cieľov. Práve prostredníctvom vhodne zvolenej komunikácie je možné posilňovať vnútornú motiváciu športovcov, podporovať ich angažovanosť a usmerňovať ich smerom k dosahovaniu vyššej úrovne výkonnosti. Motivácia sa tak stáva nielen výsledkom individuálneho nastavenia športovca, ale aj dôsledkom spôsobu, akým je vedený a akým s ním prebieha interakcia v tréningovom a súťažnom procese.

Klasifikácia žiaka na vyučovaní telesnej a športovej výchovy

Hodnotenie žiakov je vymedzené Metodickým pokynom č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy a zároveň aj v Školskom zákone č. 245/2008 Z. z. (§ 55). Podľa týchto dokumentov môže mať hodnotenie tri podoby:

- a) slovné hodnotenie,
- b) klasifikácia,
- c) kombinácia klasifikácie a slovného hodnotenia.

Predmety, ktoré sa neklasifikujú, sú určené v školskom vzdelávacom programe. V prípade telesnej a športovej výchovy je voľba spôsobu hodnotenia v kompetencii školy – o jeho podobe rozhoduje riaditeľ v spolupráci s radou školy.

Slovné hodnotenie sa považuje za mimoriadne významné, keďže poskytuje komplexnejšiu spätnú väzbu než samotná známka. Ako uvádza Navrátilová (2000), nejde len o konštatovanie výsledku, ale aj o porovnanie výkonu s vopred stanoveným cieľom, pričom sa berú do úvahy individuálne možnosti žiaka a oceňuje sa aj jeho tvorivosť. Slovné hodnotenie má výrazne humanizujúci charakter, podporuje motiváciu a môže sa uplatňovať denne ako prirodzená súčasť vzdelávacieho procesu (Grolmusová, 2014).

Nevýhodou je jeho časová a organizačná náročnosť – učiteľ musí využívať rôznorodé diagnostické metódy, systematické pozorovanie a pestré prístupy k vyhodnocovaniu. Napriek tomu je jeho prínos nesporný, keďže poskytuje žiakovi podrobnejšiu informáciu o jeho silných a slabých stránkach, podporuje jeho sebavedomie a zodpovednosť za vlastný rozvoj. Pre každého žiaka i učiteľa je dôležitou súčasťou vyučovania hodnotenie. Hodnotením a klasifikáciou sa u nás a v zahraničí venujú viacerí autori napr.: Antala a kol. (2014), Bennet (2011), Florez (2013), Starý et al. (2016), Slavík (1999), William (2011).

Pre učiteľa, ktorý zabezpečuje vyučovanie telesnej výchovy je hodnotenie veľmi náročné, lebo aktuálne podané výkony detí, žiakov a mladých ľudí často nezodpovedajú štandardom. Žiak je tak z negatívneho výkonu mnohokrát frustrovaný, stráca motiváciu i chuť vyvíjať ďalšiu aktivitu na hodinách telesnej výchovy, lebo nevidí žiadne napredovanie vo svojom individuálnom rozvoji v športovej oblasti. To môže často viesť až ku odporu voči akejkolvek športovej činnosti nielen v škole ale i v celom jeho živote. Preto je dôležité, aby si človek už v škole vytvoril kladný vzťah k zdravému pohybu, resp. ku športu. Som presvedčený o tom, že ku dosiahnutiu tohto cieľa je potrebné i správne hodnotenie. Inovačným prístupom sa venujú autori napr. Kršjaková & Roučková (2013), Popluhárová, Dragulová, & Komanová (2022)

Podľa Tureka (2010) je podstatou hodnotenia porovnanie (komparácia) výsledkov činnosti (vedomostí, zručností, postojov atď.) žiaka zistených preverovaním (skúšaním) s určenými požiadavkami, vzormi, normami alebo so sebou samým.

Hodnotenie žiakov učiteľ vyjadruje zväčša známkou v škále od 1 (najlepší výkon) až po 5 (najhorší, resp. nevyhovujúci výkon). V pedagogickej praxi ide o klasifikáciu alebo známkovanie žiaka. Kritériom hodnotenia alebo známkovania rozumieme pridelenie klasifikačného stupňa zručnostiam a schopnostiam, ktoré žiak dosiahol v priebehu vyučovacieho procesu. Podľa metodických pokynov Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (2011, s. 3-4) na hodnotenie žiakov základných škôl rozlišujeme päť klasifikačných stupňov (schematické spracovanie).

- **Klasifikačný stupeň - výborný – známka 1:** Žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich pohotovo využívať pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny aj písomný prejav je správny, výstižný. Grafický prejav je estetický. Výsledky jeho činností sú kvalitné až originálne. V telesnej a športovej výchove je to žiak, ktorý dokáže splniť všetky pohybové úlohy. Všetky činnosti vykonáva technicky správne, orientuje sa v priestore a má správne držanie tela. Dokáže pochopiť pravidlá jednotlivých športových disciplín a tieto aj pri športovaní bez väčších ťažkostí využívať. Uvedomuje si zmysel fair – play, pomáha slabším a všetko čo sa naučil využíva na skvalitnenie životného štýlu.

- **Klasifikačný stupeň - chválitebný – známka 2:** Žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich pohotovo využívať. Má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré tvorivo aplikuje pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach. Uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí samostatne a kreatívne alebo s menšími podnetmi učiteľa. Jeho ústny aj písomný) prejav má občas nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je prevažne estetický. Výsledky jeho činností sú kvalitné, bez väčších nedostatkov. Predpísané pohybové úlohy žiak zvláda s jemnými nedostatkami, ktoré sa snaží vylepšovať. Pri kolektívnych hrách spolupracuje z druhými, pravidlá porušuje iba zriedka. Je ochotný na sebe pracovať a odstraňovať nedostatky.
- **Klasifikačný stupeň - dobrý – známka 3:** Žiak má v celistvosti a úplnosti osvojené poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a pri ich využívaní má nepodstatné medzery. Má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré využíva pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach s menšími nedostatkami. Na podnet učiteľa uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí. Podstatnejšie nepresnosti dokáže s učiteľovou pomocou opraviť. V ústnom a písomnom prejave má častejšie nedostatky v správnosti, presnosti, výstižnosti. Grafický prejav je menej estetický. Výsledky jeho činností sú menej kvalitné. Pri vykonávaní pohybových úloh sa prejavujú väčšie technické nedostatky. Pri hre je málo pohotový, má problémy s dodržiavaním pravidiel a spoluprácou kolektívu. Vedomosti dokáže využívať iba s pomocou a usmerňovaním učiteľa. Často má ľahostajný postoj k hodinám telesnej výchovy.
- **Klasifikačný stupeň - dostatočný – známka 4:** Žiak má závažné medzery v celistvosti a úplnosti osvojenia poznatkov a zákonitostí podľa učebných osnov ako aj v ich využívaní. Pri riešení teoretických a praktických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú podstatné chyby. Je nesamostatný pri využívaní poznatkov a hodnotení javov. Jeho ústny aj písomný prejav má často v správnosti, presnosti a výstižnosti vážne nedostatky. V kvalite výsledkov jeho činností sa prejavujú omyly, grafický prejav je málo estetický. Vážne nedostatky dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť. Žiak má záporný postoj k vyučovaniu telesnej výchovy, z čoho vyplýva nezáujem o športovanie. Pri hre má veľké problémy s dodržiavaním pravidiel, orientácia v priestore je slabá. Pohybové úlohy zvláda iba s veľkou pomocou učiteľa. Má nevhodné správanie, narúša hodiny a nie je ochotný spolupracovať.
- **Klasifikačný stupeň - nedostatočný – známka 5:** Žiak si neosvojil vedomosti a zákonitosti požadované učebnými osnovami, má v nich závažné medzery, preto ich nedokáže využívať. Pri riešení teoretických a praktických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú značné chyby. Je nesamostatný pri využívaní poznatkov, hodnotení javov, nevie svoje vedomosti uplatniť ani na podnet učiteľa. Jeho ústny a písomný prejav je nesprávny, nepresný. Kvalita výsledkov jeho činností a grafický prejav sú na nízkej úrovni. Vážne nedostatky nedokáže opraviť ani s pomocou učiteľa. Žiak má výrazné problémy s vykonávaním jednotlivých pohybových úloh, prípadne sa do nich vôbec nezapája. Nie je schopný pracovať ani pod dozorom a s pomocou učiteľa. Pravidlá pri hre neovláda, z čoho vyplýva aj to, že sa do nej nemôže plnohodnotne zapájať. Nie je

ochotný spolupracovať s učiteľom, nenosí si predpísaný úbor a jeho vzťah k telesnej výchove je negatívny. Na hodinách telesnej a športovej výchovy sa hodnotí podľa platných noriem, ktoré vydalo MŠVaV SR (Mikuš, 2004)

Konkretizácia hľadísk hodnotenia vo výchovno-vzdelávacom procese v telesnej a športovej výchove

Vo výchovno-vzdelávacom procese vyučovania telesnej a športovej výchovy na školách sa stretávame s viacerými druhmi hodnotenia. Podľa Antalu (2021) sa hodnotenia rozdeľujú na základe rôznych hľadísk (bližšie tabuľkové spracovanie, Tabuľka 1).

konkretizácia hľadiska (h.)	konkretizácia hodnotenia
h. časovej následnosti	a. normatívne hodnotenie b. kritériálne hodnotenie c. individualizované hodnotenie
h. predmetu porovnávania	a. vstupné hodnotenie b. priebežné hodnotenie c. záverečné hodnotenie
h. úplnosti	a. čiastkové hodnotenie b. súhrnné hodnotenie
h. priameho kontaktu so žiakom	a. priame hodnotenie b. on-line hodnotenie

Tabuľka 1 – Konkretizácia hodnotenia v telesnej a športovej výchove

Zdroj: Antala (2021)

Diagnostikovanie vo vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb ukazuje ako je rozvinutá zdatnosť, ako sa jedinec unaví pri záťaži, prináša poznatky o odporúčaných testoch na zistenie výkonov, ale aj prostriedky na rozvoj koordináčnych a kondičných schopností a mnoho iného, čo je dôležité pre učiteľa a uplatnenie v praxi (Kožuchová et al., 2019). Dôležité je, aby učiteľ prihliadal vždy na individualitu žiakov. Každý sa odlišuje proporčne, má iné pohybové, telesné a funkčné schopnosti. Je na učiteľovom zväžení, ako bude pristupovať k žiakom, hodnotiť ich, poprípade upraví niektoré cvičenia pre fyzicky slabších žiakov.

Hodnotenie v telesnej a športovej výchove z hľadiska hodnotených subjektov

Antala (2021) diferencuje hodnotenie podľa subjektu, teda kto hodnotí na externé a interné hodnotenie (bližšie tabuľkové spracovanie, Tabuľka 2).

	Konkretizácia hodnotenie
interné hodnotenie	Ide o hodnotenie tými, ktorí sa zúčastňujú priamo vyučovacieho procesu v telesnej a športovej výchove. Hodnotí učiteľ telesnej výchovy a športu.
externé hodnotenie	Ide o inštitucionálne hodnotenie subjektami, ktoré sa priamo nezúčastňujú pedagogického procesu, ale môžu ho ovplyvňovať: <i>vedenie školy, zástupcovia vyšších školských orgánov, rodičia detí, ostatní učitelia.</i> Hodnotí účastník vyučovacieho procesu, ktorý nie je súčasťou danej školskej komunity, napr. inšpektor, metodik od zriaďovateľa.

Tabuľka 1 – Interné a externé hodnotenie

Zdroj: sprac podľa Antala (2021)

Hodnotenie dnes už nie je len výlučnou činnosťou učiteľa telesnej a športovej výchovy, ale aj činnosťou žiaka, ktorý tým participuje na riadení vyučovacieho procesu. Umožňuje mu to vnútorne sa stotožniť s priebehom a výsledkami celého hodnotiaceho procesu.

Pri hodnotení žiakov učiteľ telesnej a športovej výchovy má disponovať schopnosťou citlivo, objektívne a spravodlivo hodnotiť svojich žiakov patrí k dôležitým odborným schopnostiam učiteľa. Kyriacou (1996) tvrdí, že celkovo to závisí od nej celková atmosféra na vyučovaní, pracovná klíma, v ktorej vyučovací proces prebieha, učebné výkony a správanie žiakov, ale aj vzťah medzi učiteľom a žiakmi.

V prípade vzájomného hodnotenia sa žiaci hodnotia navzájom. To umožňuje zapájať do hodnotiaceho procesu aj ostatných žiakov a tým na nich prenášať spoluzodpovednosť za riadenie vyučovacieho procesu.

V samotnom hodnotení žiakov existuje ešte sebahodnotenie. V nových podmienkach je zrejmé, že v procese vyučovania telesnej výchovy je mimoriadne dôležité utvárať hodnotiacu aktivitu žiaka, čo vedie k zmene motivácie žiaka a jeho prístupu k vyučovaniu. Poznávanie seba samého, svojich telesných, pohybových, psychických predpokladov, možností, síl a schopností, uvedomenie si motívov a cieľov činnosti, svojho vzťahu k prostrediu a okoliu je dôležitým aktivizačným prostriedkom (Hubinák, 2011).

Metódy a formy hodnotenia vo výchovno-vzdelávacom procese

Metódy a formy skúšania, resp. preverovania žiakov klasifikujeme z viacerých hľadísk. Podľa spôsobu vyjadrovania sa žiakov počas skúšania poznáme skúšanie ústne, písomné a praktické. Podľa počtu súčasne skúšaných žiakov rozlišujeme skúšanie individuálne (1 žiak), skupinové (3 – 5 žiakov) a frontálne (hromadné skúšanie), kedy učiteľ skúša všetkých žiakov triedy.

Hodnotenie žiaka je nevyhnutná súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, ktorá má informatívnu, korekčnú a motivačnú funkciu. Žiak sa v procese výchovy a vzdelávania hodnotí priebežne a celkovo a má právo dozvedieť sa spôsob a výsledok hodnotenia. Vieme, že podstatou hodnotenia je porovnávanie. Tento fakt je potrebné si uvedomiť i v predmete telesná a športová výchova podobne ako Turek (2010, s. 336-337), ktorý uvádza aj na tieto druhy a formy hodnotenia:

- tzv. NR hodnotenie
ide o rozlišujúce hodnotenie (= hodnotenie relatívneho výkonu), t. j. výkon žiaka je porovnávaný s výkonom iných žiakov;
- tzv. CR hodnotenie
je to hodnotenie overujúce, teda žiak je porovnávaný s určitou vopred stanovenou normou;
- individuálne hodnotenie
žiak je porovnávaný s úrovňou vlastných možností a schopností, alebo so sebou samým v čase (predchádzajúci a súčasný výkon žiaka); tu vidieť osobnostný rast žiaka v danej oblasti.

Hodnotenie žiaka sa vykonáva klasifikáciou, slovným hodnotením alebo kombináciou klasifikácie a slovného hodnotenia. Klasifikácia je jednou z foriem hodnotenia, ktorej výsledky sa vyjadrujú určenými piatimi stupňami.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa uskutočňuje aj formatívne a sumatívne hodnotenie. Cieľom formatívneho hodnotenia je spätná väzba, diagnostikovanie nedostatkov žiaka a ich príčin vo vyučovacom procese s cieľom odstrániť ich a zefektívniť činnosť žiaka. Určenie výsledkov úrovne vedomostí, zručností a postojov žiaka je cieľom sumatívneho hodnotenia, ktoré je často spojené s klasifikáciou.

Záver

Klasifikácia žiakov v telesnej a športovej výchove predstavuje dôležitú súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, keďže hodnotenie výkonu neslúži len na kontrolu dosiahnutých výsledkov, ale aj na podporu motivácie, sebavedomia a ďalšieho rozvoja žiakov. Vzhľadom na rozdiely v pohybových schopnostiach, záujmoch a možnostiach detí je nevyhnutné, aby učiteľ zvolil citlivý a diferencovaný prístup, ktorý bude rešpektovať individualitu každého žiaka.

Dôležitú úlohu zohráva využívanie kombinácie klasifikačného a slovného hodnotenia, pričom práve slovné hodnotenie umožňuje poskytnúť podrobnejšiu spätnú väzbu a oceniť nielen výsledok, ale aj úsilie, aktivitu a tvorivosť žiakov. Takýto prístup prispieva k humanizácii vyučovania a posilňuje vnútornú motiváciu detí k pohybu. Okrem toho podporuje rozvoj sebareflexie a zodpovednosti žiakov za vlastný pokrok, čo je významným prvkom v procese formovania celoživotného vzťahu k fyzickej aktivite. Hodnotenie v telesnej a športovej výchove by preto nemalo byť vnímané iba ako formálna súčasť klasifikácie, ale ako pedagogický nástroj, ktorý pomáha učiteľovi formovať postoje, hodnoty a správanie žiakov. Dobrý učiteľ dokáže prostredníctvom správneho hodnotenia vytvoriť atmosféru dôvery, spolupráce a radosti z pohybu.

V kontexte súčasného životného štýlu, ktorý sa často spája s nedostatkom fyzickej aktivity a rastúcim vplyvom informačných technológií na trávenie voľného času, je význam objektívneho, spravodlivého a motivačného hodnotenia ešte naliehavejší (Antala et al., 2014). Správne nastavený systém klasifikácie preto môže slúžiť nielen ako nástroj merania výkonu, ale aj ako prostriedok podpory zdravého životného štýlu, emocionálnej pohody a pozitívneho vzťahu k pohybu, ktorý si žiaci môžu preniesť do dospelosti.

Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:

PaedDr. Peter Krška, PhD.

*Príspevok vznikol ako parciálny výstup riešeného projektu
KEGA 013KU-4/2025 s názvom Pripravenosť detí na pohybové aktivity
(vedúci riešiteľ projektu PaedDr. Andrej Hubinák, PhD.)*

Použitá literatúra

1. ANTALA, B. et al. 2014. *Telesná a športová výchova a súčasná škola*. NŠC, FTVŠ, Bratislava, ISBN 978-80-971466-1-0.
2. ANTALA, B. et al. 2021. *Didaktika telesnej a športovej výchovy pre vzdelávaciu oblasť Zdravie a pohyb. Vybrané kapitoly*, 1. vydanie. Bratislava: Slovenská vedecká spoločnosť pre telesnú výchovu a šport.

3. FLOREZ, M. T., SAMMONS, P. 2013. *Assessment for learning: effects and impact*. Oxford: Oxford University Department of Education.
4. GROLMUSOVÁ, M. 2014. Hodnotenie žiakov na prvom stupni základnej školy s dôrazom na bodové hodnotenie. [online]. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave, 2014. 52 s. ISBN 978-80-8052-897-3. Dostupné na internete: <<https://mpc-edu.sk/node/3503>>.
5. HUBINÁK, A. 2011. Pravidelná športová pohybová aktivita žiakov po vyučovaní. *Telesná výchova a šport na školách*. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku. VERBUM - vydavateľstvo KU, 2011. ISBN 978-80-8084-733-3, s. 25-29 [CD-ROM].
6. KRŠJAKOVÁ, S., ROUČKOVÁ, M. 2013. *Moderné trendy vo vyučovaní a riadení telesnej a športovej výchovy*. 1. vydanie. 56 s. Bratislava: MPC. ISBN 978-80-8052-560-6. 9.
7. KYRIACOU, CH. 1996. *Kľúčové dovednosti učiteľa*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-965-8.
8. MASARYKOVÁ, D. 2016. Zdravie a pohyb. Metodická príručka k vzdelávacej oblasti Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách. Bratislava: Štátny pedagogický ústav, 2016. 42 s. ISBN 978-80-8118-178-8. [online]. Dostupné na internete: <https://www.statpedu.sk/files/sk/svp/zavadzanie-isvp-ms-zs-gym/matetskaskola/zrevidovane_zdravie_a_pohyb_nazverejnenie.pdf>.
9. NOVOTNÁ, N., ADAMČÁK, Š., KONČOKOVÁ, S., ŠIMONOVÁ, B. & VLADOVIČOVÁ, N. 2009. *Programy v pohybovom režime žiakov mladšieho školského veku banskobystrického regiónu ako determinant ich zdravia*. [online]. Katedra telesnej výchovy a športu, Fakulta humanitných vied, UMB Banská Bystrica, 2009. s. 6-11. ISBN 978-80-8083-908-6.
10. POPLUHÁROVÁ, M., DRAGULOVÁ, A., KOMANOVÁ, T. 2022. *Moderné prístupy na hodinách telesnej a športovej výchovy*. Príručka pre účastníkov inováčného vzdelávania. Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava: 2022. 44 s. ISBN 978-80-565-1515-0.
11. REHÁK, Ľ.; HUBINÁK, A. 2024. *Softvérové hodnotenie a klasifikácia žiakov v telesnej a športovej výchove v sekundárnom vzdelávaní*. 1. vyd. Ružomberok : Katolícka univerzita v Ružomberku. VERBUM - vydavateľstvo KU, 2024. 60 s. ISBN 978-80-561-1141-3.
12. SLAVÍK, J. 1999. *Hodnocení v současné škole*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-262-9.
13. STARÝ, K. et al. 2016. *Formativní hodnocení*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1001-6.
14. TINNING, R., KIRK, D., & EVANS, J. 1993. *Learning to teach physical education*. Sydney: Prentice-Hall
15. TUREK, I. 2010. *Didaktika*. Bratislava: Iura Edition, 2010. 600 s. ISBN 978-80-8078-322-8.
16. BENNET, R. E. 2011. Formative assessment a critical review. In: *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 18(1), 5-25.
17. CHEN, Z., & LUO, S. 2023. Evaluate Teaching Quality of Physical Education Using a Hybrid Multi-Criteria Decision-Making Framework. In: *PLOS ONE*, 2023, 18(2).
18. CHUNG, J. Y., JEONG, S. H. 2023. Non-verbal Communication of Sports Leaders and Influence on Students' Participation Satisfaction, Positive Emotion, Exercise Adherence, and Sport Recommendation. In: *The Open Sports Sciences Journal*. 2023;16:e230530-2023-2.
19. NAVRÁTILOVÁ, K. 2000. Osobnosť učiteľa a slovné hodnotenie. In *Zborník príspevkov z vedeckej konferencie Slovné hodnotenie na druhom stupni základných škôl*. Nitra: Pedagogická fakulta. Univerzita Konštantína Filozofa, 2000. s. 162-167. ISBN 80-8050-320-6.
20. SÝKORA, F. 2001. Didaktika telesnej výchovy. In Antala et al. *Didaktika školskej telesnej výchovy*. Bratislava: Fakulta telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského a Slovenská vedecká spoločnosť pre telesnú výchovu a šport, 2001. ISBN 80-968252-5-9.
21. WILLIAM, D. 2011. *Embedded formative assessment*. Bloomington, In: *Solution Tree Press*, 2011.
22. WHO. (2018). *Global action plan on physical activity 2018–2030: more active people for a healthier world*. Switzerland: WHO Press, 2018. 104 s. ISBN: 978-92-4-151418-7.
23. Zákon č. 273/2021 Z.z. z 22. júna 2021
24. Zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov č. 245/2008 Z. z. 2008. [online]. Dostupné na internete: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-245>>.

Mladá veda

Young Science

ISSN 1339-3189